

2 Retningslinier for SNS Vendsyssel	2
2.1 Formålet med driften af SNS Vendsyssel.....	2
2.2 Naturnær skovdrift.....	3
2.3 Landskabelige mål	4
2.4 Skovudviklingstyper og træartsvalg.....	6
2.5 Konvertering mod Naturnær skovdrift.....	6
2.6 Genbevaring.....	10
2.7 Frøkilder og frøhøst	10
2.8 Naturpleje hos SNS Vendsyssel 2006 – 2021.....	10
2.9 Natura2000 områder	13
2.10 Nøglebiotoper.....	15
2.11 Friluftslivet.....	15
1.12 Forpagtningsaftaler og drift af markarealer	19
2.13 Planer for fremtidige erhvervelser og afhændelser	19

2 Retningslinier for SNS Vendsyssel

2.1 Formålet med driften af SNS Vendsyssel.

SNS Vendsyssel er ikke en typisk enhed i Skov- og Naturstyrelsen. Den træbevoksede del af arealet udgør kun 47 %. Endvidere er de ikke-træbevoksede arealer på mange måder nok så interessante og værdifulde som de træbevoksede arealer. De fleste af arealerne blev erhvervet og tilplantet i perioden 1855 til 1935. Det var i den periode, hvor der blev trukket et "bjergfyrtæppe" over det nordlige og vestlige Jylland for at sætte en varig stoppe for århundreders altødelæggende sandflugt. Projektet lykkedes. Sandflugten er i dag under kontrol i det omfang, samfundet ønsker at have den under kontrol. Ved gradvis konvertering af bjergfyrbekovsningerne på de bedste jorder til andre træarter, opstod der igennem det 20. århundrede ambitioner om med tiden også at kunne drive et produktivt skovbrug og måske oven i købet et økonomisk bæredygtigt skovbrug på de bedste jorder. Samfundsudviklingen de seneste årtier har medført store ændringer i holdningen til formålet med driften.

I dag har hensynet til pleje og forbedring af naturværdierne samt mulighederne for befolkningens friluftsliv højeste prioritering. Men under hensyn hertil skal de produktionsmæssige og økonomiske muligheder i træproduktionen og den øvrige forvaltning af store skov- og naturarealer, bygninger og andre anlæg naturligvis udnyttes optimalt.

Det geologiske grundlag for SNS Vendsyssel er først og fremmest klitnaturen. På de ikke-træbevoksede arealer ligger de markante havklitter helt ude ved kysten, og den atlantiske klithede med sin mosaik af småbiotoper bag havklitten. På europæisk plan er den atlantiske klithede en truet naturtype, der har været i voldsom tilbagegang de sidste 100 år. Udover at være truet af det moderne samfunds bymæssige udvikling er klitheden truet af eutrofiering gennem kvælstofnedfald. På de store sammenhængende klitheder kan man opleve, at der i Vendsyssel er højt til himlen, og det skal man kunne blive ved med – også gerne i endnu højere grad end i dag. Det er et vigtigt formål med driften, at klitheden plejes, så den kan udvikle sig optimalt. Flere undersøgelser tyder på, at klithederne i det allernordligste Jylland er udsat for mindre eutrofiering og har det bedre, end klithederne i det meste af Europa, og det vil være et vigtigt mål gennem nøjere undersøgelser at få dokumenteret denne påstand, og dermed være bedre i stand til at fastlægge den optimale forvaltning.

SNS Vendsyssel er spredt på mange halvstore og mindre arealer med et enkelt større sammenhængende areal ved Tranum Klitplantage og Tranum Skydeterræn. Kronvildtet er til stede i hele SNS Vendsyssels område (på nær Læsø), men det er kun i det store Tranum-område, der har etableret sig en større og stærk bestand. De andre områder er for små til selvstændigt at kunne bære større bestande. Derfor vil en større udbredelse af kronvildtet i området forudsætte et forvaltningsmæssigt samarbejde med jægere uden for statens arealer, som SNS Vendsyssel tidligere har arbejdet for og fortsat vil arbejde for.

Kystegnene omkring Vendsyssel er nogle af de mest eftertragtede friluftsområder i Danmark. Lokalt er der stor opbakning om en målsætning om at fordoble turismen i Nordjylland i løbet af 10 år. Skal denne ambition blive til virkelighed, skal SNS Vendsyssel kunne tilbyde flere publikumstilbud, da adgangen til og muligheden for oplevelser i naturen er en væsentlig forudsætning for, at turisterne vælger at tage til Vendsyssel. Tilgængeligheden til naturen og faciliteter for publikum må forøges samtidig med at publikums færdsel i højere grad må kanaliseres bort fra de steder, hvor vi i allerede i dag har så stort publikumsslid, at vegetation og natur ikke kan

holde. Det skal overvejes, om der skal etableres nye publikumstrækplastre, og hvor de skal være, og hvordan de skal indrettes. Der skal informeres og arbejdes med holdninger, så publikumsbenyttelsen kan afvikles, så hverken naturen eller andre brugere lider overlast. Af hensyn til den natur, der er meget følsom for menneskelige forstyrrelser, skal publikumsbenyttelsen også tilrettelægges således, at der også bliver plads til at den følsomme natur også kan trives og udvikle sig.

Skovdriften skal omlægges så den understøtter, at skovene først og fremmest skal tjene til at fremme naturværdier og give mulighed for et rigt friluftsliv. Gennemførelse af principperne for naturnær skovdrift er nøglen til denne omlægning. Omlægningen vil på lang sigt – som betyder mere end 100 år - betyde, at de ensaldrende bevoksninger af én træart vil blive erstattet af en skov, der overalt bliver en skønsom blanding af træarter og aldre med holme og enkelte større partier med mere homogene bevoksninger, som vi kender det i dag. Løvtræerne vil komme til at fylde mere, renafdrifterne vil gradvist blive mindre og færre, plantning af ny skov vil reduceres til de steder, hvor man ønsker at introducere nye arter. En væsentlig opgave i overgangsfasen bliver gennem hugstindgreb at sikre, at selvsået sitkagran og contortafyr ikke kommer til at blive for dominerende i den fremtidige skov. Også i den fremtidige skov vil der være grundlag for en økonomisk rentabel produktion af tømmer, træflis og brænde, som skal udnyttes optimalt. Hertil kommer, at et andet væsentligt formål med omlægningen til naturnær skovdrift er at sikre, at skovene bedre bliver i stand til at modstå voldsomme storme og i tilfælde af stormfald bedre bliver i stand til at regenerere.

Visionen for statens arealer hos SNS Vendsyssel er således kort sagt:

- En storslået **natur** med store vidder og et rigt dyre- og planteliv domineret af hjemmehørende arter.
- Plads og muligheder for et rigt og varieret **friluftsliv** samtidig med at der også fortsat vil være arealer med stor grad af ufortyrrethed.
- Få fart i omlægningen af skovdriften til **naturnær skovdrift**.

Statsskovene er certificeret efter PEFC- og FSC ordningerne. Driften af SNS Vendsyssel skal til stadighed leve op til indholdet af standarderne for disse to certificeringsordninger.

2.2 Naturnær skovdrift.

Skove og klitplantager hos SNS Vendsyssel vil fremover blive drevet efter principperne i naturnær skovdrift. Principperne er nærmere beskrevet i Handlingsplan for naturnær skovdrift i statsskovene (2005). Det er målet at konverteringen mod den naturnære drift igangsættes på hovedparten af de skovbevoksede arealer indenfor denne planperiode.

Et helt grundlæggende princip i den naturnære skovdrift er at lade naturen gøre en så stor del af arbejdet som muligt, og kun gribe ind med målrettede indgreb for at sikre, at skoven kan opfylde de mål, der er stillet til driften. En række af de overordnede naturnære skovdyrkningsprincipper, som har haft størst indflydelse på denne driftplan er:

- Fokus på anvendelse af lokalitetstilpassede og hjemmehørende træarter
- Foryngelse primært gennem naturlig foryngelse
- En bevoksningsstruktur med flere træarter og forskellige aldre
- Sikring af kontinuert skovdække
- Anvende renafdriften i mindst mulige omfang
- Anvendelse af måldiameterhugst
- Genetablering af naturlige hydrologiske forhold

For en nærmere gennemgang af principperne som helhed henvises til Handlingsplanen. I det følgende er valgt at fokusere på de af principperne, der er i spil i forbindelse med selve konverteringen/overgangen til naturnær drift, og som derfor er aktuelle i denne planperiode.

I relation til konverteringen til naturnær skovdrift, er det centralt for Skov- og Naturstyrelsen, at der arbejdes med skovudviklingstyper, der sikrer en væsentlig større risikospredning end i dag, hvor langt hovedparten af plantagerne hos SNS Vendsyssel består af ensaldrende bestande af én ofte indført træart. Det søges i denne plan at anvende et væsentlig større antal træarter og samtidig opnå en strukturelt varieret skov. Konkret betyder det, at det er en langsigtet målsætning at der er hjemmehørende og lokalitetstilpassede løvtræarter – fortrinsvis eg og birk – i alle bevoksninger. For at fastholde den indre dynamik og biodiversitet i skoven bevares dødt ved for eksempel vindfælder, knækkede stående træer og udgåede træer på alle arealer. De indgår i naturens nedbrydende kredsløb, og dødt ved er derved med til at sikre en del af skovens biodiversitet.

Grundlaget for en naturnær skovdrift i form af for eksempel stabile skovstrukturer er kun i begrænset omfang til stede i skove og klitplantager hos SNS Vendsyssel. Derfor vil skovdriften endnu i en årrække afvige fra de overordnede naturnære principper.

2.3 Landskabelige mål

Målsætninger og retningslinjer for arealerne opererer med både en lang tidshorisont på 2-300 år og en kort tidshorisont, nemlig den kommende planperiode på 15 år. De planlagte tiltag kan ses i afsnit 4.5

Først og fremmest skal den gode tilstand i de mest værdifulde, uforstyrrede og sårbare områder – blandt andet klithederne, bevares og beskyttes. I mere robuste og stabile områder – heriblandt mange af de store plantageområder skal landskabskarakteren vedligeholdes og om nødvendigt styrkes. Hvor det er muligt skal belastede landskaber genoprettes – blandt andet områder, der er drænet eller som er vokset til. I områder, hvor landskabskarakteren er svækket for eksempel af tilgroning, tilplantning eller dræning og hvor det landskabelige potentiale er stort, kan der sættes ind for at sikre en ny positiv landskabskarakter. Her er der ikke tale om en egentlig genopretning, fordi der skabes en ny tilstand, og ikke en tilbagevenden til en historisk tilstand.

Bevaring

Dette gælder for områder, som er de vigtigste for at bevare landskabernes karakter og særlige oplevelsesmuligheder. Disse områder er særligt karakteristiske eller kontrast skabende og i god tilstand. De er samtidig særligt sårbare overfor f.eks. stormfald, invasion af uønskede arter, tilgroning eller tilplantning. Dette gælder især for SNS Vendsyssels klithede områder, men også for særligt værdifulde skovlandskaber og kulturspor.

Målet er her aktivt at bevare de eksisterende landskabers specifikke karakter og visuelle oplevelsesmuligheder ved at beskytte dem mod forandringer.



Karakteristiske og værdifulde skovlandskaber skal bevares.

Genopretning

Dette omfatter de områder, hvor særligt karakteristiske landskabstræk og særlige visuelle oplevelsesmuligheder er påvirkede ved en middel/dårlig tilstand og eventuel fravær af vigtige karakteristika. Det gælder eksempelvis for oprindelige vådområder, der er drænet og tilplantet, og for klithedearealer, som er groet til eller tilplantet.



Genopretning af den åbne klithede. Her på Læsø er en værdifuld udsigt genskabt.

Målet er her at genoprette landskabets specifikke karakter og visuelle oplevelsesmuligheder ved at tilføre mistede landskabselementer, eksempelvis åbent vandspejl, og/eller ved at forbedre tilstanden for områdets nøglekarakteristika (bærende elementer).

Genopretning skal ske i en takt der svarer til de ressourcemæssige muligheder og skal altid overvejes ved ændringer eksempelvis stormfald, renafdrift eller brand.

Vedligeholdelse



Målet er at fastholde et vedvarende skovdække, der er stormstabilt, varieret og hvor skovtypen er tilpasset naturgrundlaget. Nogle steder betyder det, at der vil ske store ændringer fra det skovbillede vi har i dag til det vi sigter mod om 200 år.

Dette omfatter de områder, hvor landskabets karakterer og visuelle oplevelsesmuligheder er vigtige at fastholde. Områderne er karakteristiske for SNS Vendsyssels landskaber og de er i relativ god tilstand. Områderne er sårbare overfor stormfald, større områder med renafdrift, råstofindvinding og tilplantning/invadering af arter, der ikke tager hensyn til landskabets karakter og oplevelsesmuligheder. Mange af enhedens skovområder hører under denne kategori.

SNS Vendsyssels mål er her at fastholde landskabets (skov)karakter, som beskrevet i afsnittet om naturnær skovdrift, og at fastholde eventuelle særlige visuelle oplevelsesmuligheder.

Ændring af landskabet

Ændringer af landskabet er primært relevante i de zoner, som er præget af at være karaktersvage, uden visuelle oplevelsesmuligheder og i mindre god tilstand. Det er f.eks. arealer, der er tilplantet ud fra et ønske om produktionsskov, men hvor det

har vist sig, at jordbundsforholdene er så ringe, at det intet nævneværdigt udbytte giver.

Denne kategori af arealer har et landskabeligt potentiale, og målet er at give mulighed for at de kan ændres eller helt nyskabes. Der kan ændres driftsform og eller tilføjes nye landskabselementer, der kan give området en ny og stærkere landskabsidentitet og visuelle oplevelsesmuligheder. Retningslinjerne er her, at skabe de nye landskaber over en kortere eller længere periode. Dette er beskrevet for hver skov- eller naturareal i de arealvise beskrivelser.

2.4 Skovudviklingstyper og træartsvalg.

For at gøre den langsigtede udvikling af de lokale enheder mere målrettet, og for at opnå et langsigtet styrings- og formidlingsværktøj, har Skov- og Naturstyrelsen i samarbejde med KVL udarbejdet et katalog over skovudviklingstyper i Danmark. Skovudviklingstypen er en beskrivelse af den på langt sigt ønskede bevoksningstype for en given lokalitet.

Der er beskrevet i alt 19 forskellige skovudviklingstyper, som hver for sig er relevante i bestemte dele af landet og under bestemte jordbundsforhold. I den langsigtede planlægning for SNS Vendsyssel indgår i alt 12 forskellige skovudviklingstyper. Blandt de skovudviklingstyper, som på langt sigt vil få størst arealmæssig betydning er Eg med skovfyr og lærk (23), Sitkagran med fyr og løvtræ (52), Ædelgran med bøg (71) samt Skovfyr med birk og gran (81). Nummeret i parentes referer til skovudviklingstypens nummer i Skovudviklingstypekataloget.

Eg, skovfyr og birk vurderes at være hjemmehørende arter set i relation til eventuel historisk skovdække i Nordjylland. Skovudviklingstyper domineret af disse arter (23) Eg med skovfyr og lærk, (41) Birk med skovfyr og gran og (81) Skovfyr med birk og gran vurderes således i højere at kunne understøtte den naturlige vegetation (ikke mindst klithedens arter) end de mere lukkede skovudviklingstyper. Skovudviklingstyper, som er domineret af lystrearter, vil også i højere grad synliggøre landskabet end de mere lukkede skovudviklingstyper.

For alle skovarealer, som på langt sigt tænkes skovdækkede, er der udpeget en skovudviklingstype. I mange tilfælde kan flere forskellige skovudviklingstyper være relevante på det enkelte areal. Ved det konkrete valg lægges der vægt på blandt andet stabilitet i skoven/plantagen, en fremtidig vedproduktion samt hensyn til de rekreative og naturmæssige interesser i skove og klitplantager. Alt sammen vægtes i forhold til det overordnede formål for den enkelte lokalitet. Udpegningen fremgår af kort i bilag 1.6 Skovudviklingstypeplan og tabeller sidst i de skovvise beskrivelser.

Ved udpegningen af skovudviklingstype for de enkelte arealer er der valgt en detaljeringsgrad, som ikke tager hensyn til de mindre, lysåbne naturtyper eller andre arealanvendelser. Det betyder ikke at disse arealer fremover tænkes bevokset med den pågældende skovudviklingstype. Den naturnære skovdrift betyder ikke i sig selv en ændring af arealanvendelsen i forhold til åbne og skovbevoksede arealer. Af hensyn til biodiversiteten skabes der yderligere åbne naturarealer i skovområderne. Der vil også indgå mindre skovbevoksede lokaliteter der reelt dyrkes og behandles i relation til anden skovudviklingstype end den udpegede, som f.eks. ellesumpe og askemoser. Desuden udlægges der arealer med urørt skov og græsningsskov.

2.5 Konvertering mod Naturnær skovdrift.

Hjemmehørende og lokalitetstilpassede træarter.

Den naturnære skovdrift skal sikre en større anvendelse af hjemmehørende træarter. Det er målet, at hjemmehørende arter på længere sigt skal udgøre mindst 20 % af de skovbevoksede arealer.

I de mere magre dele af klitplantagerne hos SNS Vendsyssel vil det især være arter som eg, birk og skovfyr, der vil præge skovbilledet. I de lidt bedre dele af klitplantagerne vil især andelen af bøg øges. I mange tilfælde vil der blive tale om en gradvis ændring af træartssammensætningen, hvor den naturlige foryngelse fra den eksisterende bevoksning udnyttes, og der sås eller indplantes løvtræ, der på langt sigt fungerer som frøtræer. På alle arealer skal der sikres sådanne frøtræer.

Mange andre træarter end de hjemmehørende vil dog også præge skovbilledet på enheden. Der vil dog i højere grad end tidligere blive fokuseret på træarternes evne til at indgå i langsigtede stabile og selvforyngende skovsystemer. Det betyder, at arter som bøg, birk, ædelgran og skovfyr kommer til at spille en endnu større rolle end hidtil. Men også at egen, som kun i mindre grad forynger sig selv, har en vigtig plads i det varige skovdække. Omvendt vil træarter som omorika, fransk bjergfyr og ikke mindst contortafyr få væsentlig mindre udbredelse end hidtil. Ligeledes vil arealet med sitkagran udgøre en mindre og mindre del af det skovbevoksede areal. Bjergfyrtræppet vil blive bevaret på de arealer, hvor træarten er grundlag for udpegningen af skovudviklingstype (SUT 82). På øvrige arealer vil bjergfyrren forsvinde på sigt.

Foryngelse

Et led i at bruge naturens egne metoder er at udnytte den foryngelse af træarter, der kommer af sig selv i bevoksningerne. Herved spares udgifter til plantning og såning af nye kulturer. For at anvende naturlig foryngelse skal der være et godt skovklima i skovbevoksningerne. I den naturnære skovdrift er man derfor særligt opmærksom på at skabe en bevoksningsstruktur, jordbundstilstand og træartssammensætning, som fremmer skovens mulighed for at forynges sig naturligt. Derfor undgår man så vidt muligt at fælde større sammenhængende arealer – foretage renafdrifter.

Som et led i planarbejdet er der beskrevet en række konverteringsmodeller. Modellerne beskriver hvordan konverteringen af en konkret bevoksningstype – for eksempel ældre sitkagran eller fransk bjergfyr – skal foregå hos SNS Vendsyssel i planperioden. Konverteringsmodellerne beskriver endvidere kulturmåden (såning, plantning, tæthed mv.) og anslår de omtrentlige omkostninger pr. ha. Til brug for et samlet kulturbudget. Konverteringsmodellerne findes i bilag 5.

Hos SNS Vendsyssel betyder træartssammensætningen, herunder den store andel af træarter, med begrænset langsigtet stabilitet, at renafdrifter i den kommende planperiode ikke kan undgås.

Erfaringerne med egentlige skærmstillinger er ikke gode, og generelt vurderes de ældre sitkagranbevoksningsers stabilitet som ringe. Egentlig større renafdrifter vil dog, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre, blive begrænset til et minimum. Afdrifter vil således ske i modificeret form, som nord- og østrandsforyngelser og små afdrifter på 1-2 ha. Nord- og østrandsforyngelser vil typisk blive anvendt ved foryngelse af de ældre sitkagranbevoksninger, mens renafdrifter typisk vil blive anvendt i contortabevoksningerne.

Den typiske foryngelsesmetode i denne planperiode vil være plantning eller såning i grupper på ca. 0,1-0,2 ha – enten under den eksisterende bevoksning, i kulisser eller i mindre rydninger. Pionertræarter som eg, skovfyr, lærk, birk m.fl. vil typisk blive brugt i store åbninger eller mindre afdrifter. Træarter som bøg, der kræver mindre lys, og som er følsomme overfor frost vil typisk blive brugt i plantninger og såninger under eksisterende bevoksninger, samt i kulisser.

Når de nye kulturer etableres i grupper opnår man flere fordele frem for de mere traditionelle fladeforyngelser. Først og fremmest har man således allerede lagt grunden til en vertikal

strukturvariation i bevoksningen. Planter kun én træart i hver gruppe, vil kulturtræarten ikke skulle konkurrere mod andre arter, og derved mindskes behovet for udrensninger, med mindre at selvforyngelsen af de i forvejen på arealet værende træarter er for massiv. Ved at koncentrere de træarter, der er mest attraktive for vildtet, bliver behovet for hegninger mindre og mere fokuseret. I en del af de plantninger, der laves hos SNS Vendsyssel i den kommende planperiode vil selvforyngelse af især sitkagran kunne være en trussel mod udviklingen af de indplantede træarter. I de gruppevise plantninger vil man kunne fokusere udrensningen af sitkagranforyngelsen, og samtidig udnytte foryngelsen udenfor grupperne, hvor den vil være en væsentlig del af den kommende bevoksning.

I denne planperiode vil selvforyngelse af bevoksningerne blive udnyttet bedst muligt. Eftersom skovudviklingstyperne på langt sigt indeholder en række træarter, som ikke findes, eller som kun findes i meget begrænset omfang på arealerne i dag, vil det dog være nødvendigt at introducere disse arter.

Udrensninger

Foryngelserne i den naturnære drift kommer ideelt set spontant, når der efter hugst opstår huller i kronetaget. Derfor vil foryngelsen ofte udvikle sig over flere år, bestå af flere arter og variere over arealet. Denne areal-, arts- og aldersvariation er et godt udgangspunkt for at begrænse anvendelsen af dyre udtyndinger, fordi den naturlige konkurrence mellem træerne i foryngelsen sikrer, at nogle individer får lov at udvikle sig på bekostning af andre træer, der skygges bort. Denne dynamik forudsætter dog nogle konkurrenceforhold, som endnu ikke er til stede i tilstrækkeligt omfang ret mange steder hos SNS Vendsyssel. Derfor vil det en række år frem endnu være nødvendigt at sikre kulturtræerne gennem udrensninger. Behovet for udrensninger forventes dog at aftage i takt med at foryngelserne i højere grad vil ske i mere eller mindre sluttede bevoksninger frem for i rydninger.

I denne planperiode, vil der i stort omfang blive plantet og sået træarter som eg, lærk og bøg ind i områder, hvor der vil komme megen selvforyngelse af særligt sitkagran og contortafyr. Her vil der være behov for at lave udrensninger af de selvsåede træarter, for at sikre det gradvise træartsskifte. På længere sigt er det forventningen, at behovet for denne type udrensninger vil falde.

Hugstprincipper

Der bliver ikke ved denne driftsplanlægning gennemført en lokaliseret hugstplanlægning for de kommende 15 år, men til gengæld opstilles mere overordnede, langsigtede mål. Følgende forhold vil blive efterlevet i den konkrete hugstplanlægning.

Måldiameterhugsten i den naturnære drift bygger på en hugst blandt de største træer i bevoksningerne, i modsætning til den klassiske hugst i det traditionelle skovbrug. I det traditionelle skovbrug hugges der således gennem hele bevoksningens liv blandt de mindste træer, for at opnå en ensartet bevoksning (lige store og ligge gode træer på lige stor afstand) til renafdrift på et givent tidspunkt. I den naturnære drift hugges der omvendt hele tiden for træerne med den bedste kvalitet uanset hvordan de er fordelt i bevoksningen.

En egentlig måldiameterhugst forudsætter således bevoksninger med en stor spredning af diametre. I langt størsteparten af bevoksningerne hos SNS Vendsyssel er det nuværende udgangspunkt imidlertid bevoksninger, som er hugget efter de traditionelle principper, og som derfor har en begrænset diameterspredning. Hugstbehandlingen af de yngre bevoksninger vil med en ændret hugstpraksis gøre en del af bevoksningerne mere egnede til måldiameterhugst.

Især i de senere år har der på grund af afsætningssituationen været foretaget en relativ svag tyndingshugst i de ældre sitkagranbevoksninger. Muligheden for at lave skærmstillinger eller overgå til måldiameterhugst er derfor dårlig. Derfor er det valgt om muligt at afvikle disse bevoksninger ved nord- og østrandsforyngelser, hvor bevoksningerne afvikles i brede bæltter (30-60 m.) fra øst eller nord. Derved fordeles afviklingen over en række år, og foryngelsen får mulighed for at udvikle sig i de første år med beskyttelse fra den stående bevoksning. Alternativt må anvendes renafdrift i meget ustabile bevoksninger.

Ved tyndingshugst i yngre og mellemaldrende bevoksninger tilstræbes det at hugge bevoksningen på en måde, der sikrer så stor en diameterspredning i bevoksningen som muligt, samtidigt med at der hugges for kvalitet og sundhed. Det er således ikke et mål i sig selv som tidligere at sikre en ensartet fordeling af træerne i bevoksningen.

Der bliver ikke fastlagt en måldiameter for SNS Vendsyssel. Dette anses for urealistisk af flere årsager. Dels, som nævnt ovenfor, på grunde af bevoksningernes nuværende ringe egnethed til måldiameterhugst, dels på grund af måldiameterens nøje afhængighed af afsætningsmulighederne. I de senere år har afsætningen af sitkagrantømmer været forholdsvis dårlig for de større diametre, og bedst for de mellemste diameterklasser. Fastsatte man derfor alene måldiameteren herudfra ville man næppe nå skovsystemer, som kunne baseres på selvforyngelse.

Ved hugst i bevoksningerne skal det tilstræbes, at så mange indblandingsarter som muligt bevares. Det vil i praksis betyde, at der i visse tilfælde hugges sitka- og ædelgran af god kvalitet for bøg, eg eller andet af mindre god kvalitet for at sikre frøtræer på arealet. Contortafyr, fransk bjergfyr og omorikagran ønskes ikke opretholdt på arealerne og beskyttes ikke som frøtræer.

Ved hugst i bevoksningerne skal det sikres, at der til enhver tid er mindst 5 stående træer pr. ha. Som efterlades til forfald. Ligeledes skal det sikres at disse træer, når de bryder sammen, ikke fjernes fra arealet.

Vildt og hegning

I det naturnære skovbrug er hjortevildtet et særligt problem i konverteringsfasen. Her vil de relativt få nyplantede planter være særligt udsat for bid. I det etablerede naturnære system forventes problemer forårsaget af vildtet imidlertid at være mindre betydende. Her er føden i form af selvsåede småplanter mv. rigelig på langt større arealer end i højskovsystemet. Endvidere forventes, at ny foryngelse overalt kan og vil erstatte den foryngelse, der ædes.

Der er grundlæggende to muligheder for at begrænse vildtets skader i konverteringsfasen. Den ene er at reducere vildtbestanden væsentligt, og den anden er at hegne bevoksninger med naturlig foryngelse/såning/plantning af attraktive planter. Ingen af løsningerne er specielt attraktive. Den første fordi vildtet er en naturlig del af faunaen, som naboer og skovgæster af forskellige årsager meget gerne vil have er til stede i skove og klitplantager. Den anden fordi den er ekstraordinær dyr, og fordi det hverken for publikum eller den frie faunas bevægelse er særlig hensigtsmæssigt med mange hegninger.

I den kommende planperiode vil der ved plantninger og såninger blive heget, hvor det anses for strengt nødvendigt af hensyn til skovkulturen. Hegningerne vil typisk være i størrelse 01-0,2 ha.

2.6 Genbevaring.

På baggrund af Strategi for bevaring af træer og buske i Danmark har Planteavlsstationen foretaget en samlet udpegning af genbevaringsbevoksninger på Skov- og Naturstyrelsens arealer. Udpegningen hos SNS Vendsyssel fremgår af bilag 6.

Udpegningen omfatter for Skov- og Naturstyrelsen som helhed omkring 60 busk- og træarter.

Om bevaringsbestandene gælder at de

- skønnes at være spontane og naturligt forekommende
- har en vis størrelse, der sikrer levedygtighed fremover
- er isoleret bedst muligt mod fremmedbestøvning af ikke oprindelige forekomster af samme art.

I udpegningen indgår en række af SNS Vendsyssels arealer som genbevaringsbevoksninger (kernearealer). I udpegningen er for hver bevoksning en kort bevoksningsbeskrivelse samt en liste over de arter, der er interessante i genbevaringsøjemed. Arterne er prioriteret, så arter under **1)** er de arter der på kernearealet vurderes "egnede" til genbevaring, mens arter under **2)** er arter, som forekommer på kernearealet, og som mht. genbevaring er "interessante" på lokaliteten - men hvor der eventuelt kræves en revurdering af oprindelse, bestandsstørrelse og isolation.

Der er udarbejdet en meget generel/overordnet genbevaringsdriftsforskrift for såvel kernearealer som isolationszoner. I vedlagte udpegningsforslag står eventuelle særlige driftsforskrifter under punktet "Drift af hensyn til genbevaring". Der bliver ikke herudover udarbejdet detaljerede driftsforskrifter for de enkelte kernearealer.

En stor del (50-75%) af kerneområderne for genbevaring ligger i habitatområder og på naturskovearealer. Driftsforskriften for genbevaring skal indarbejdes i forvaltningsplaner og driftsplaner efterhånden som de udarbejdes eller revideres.

Foruden de kernearealer, der udpeges til genbevaring, kommer en isolationszone. Det er en zone, hvor træartsvalget i større eller mindre grad vil påvirkes af genbevaringen. Isolationszonen strækker sig som udgangspunkt i en radius på ca. 500 m omkring kernebevoksningen. Isolationszonen omfatter ind til videre kun Skov- og Naturstyrelsens arealer.

Planteavlsstationen forventer, at genbevaringsnetværket jævnlige gennemgås, for at sikre at det fortsat opfylder sin målsætning. Eventuelle ændringer aftales mellem enheden, Natur- og Friluftsområdet og Planteavlsstationen.

2.7 Frøkilder og frøhøst

Udover de "nye" udpegede genbevaringsarealer (*in situ*-bevoksninger) indgår også enhedernes frøkilder i genbevaringen. Disse bevoksninger er medtaget på en liste sidst i forslaget. Udpegning af disse arealer forventes ikke at give anledning til nogen ændring af den nuværende drift af arealerne.

2.8 Naturpleje hos SNS Vendsyssel 2006 – 2021

Med udgangspunkt i Skov- og Naturstyrelsens generelle naturplejestrategi, udarbejdet i 1999 redegøres her for hvilke strategiske overvejelser, beslutninger og prioriteringer der vil ligge til grund for naturplejen hos SNS Vendsyssel.

En markant forskel på SNS' generelle naturplejestrategi og den her definerede er at arealafgrænsningen for naturplejens interessesfære ikke er begrænset til åbne allerede eksisterende naturområder, men også bevæger sig ind på f.eks. skovbevoksede arealer, hvor der er naturinteresser at varetage. Det kan f.eks. dreje sig om være orkide-bestande i gammel nåleskov, småbiotoper under 0,25 ha, eller andre naturværdier, der ikke er beskyttet af anvendelsesdefinition eller øvrige fredninger.

Desuden erkendes det at ambitionsniveauet for specielt øgning af naturarealerne skal stå mål med ressourcerne på en realistisk måde. Da mange af enhedens naturarealer reelt er under kraftig tilgroning giver areal oversigten et for optimistisk indtryk af naturtilstanden her og nu. Der ligger en stor opgave i forbindelse med naturgenopretning bare på de eksisterende arealer – og det er oven i købet muligt at visse af disse må opgives og henlægges til naturlig tilgroning i krat og skov.

Dette er bl.a. en direkte konsekvens af at det i stigende grad bliver vanskeligt at tiltrække egnede kreaturracer til at afgræsse vores arealer og i tilstrækkelig mængde.

Arealmæssig afgrænsning.

Følgende Standard arealtyper er omfattet af naturplejestrategien:

Arealtype	Anvendelseskode	Areal 2005 (Ha)	Bemærkninger
Hede	HED	3628	Inkl. Klithede
Sø	SØ, SØB	90	
Vandløb	VLB	7	
Mose	MOS	585	
Fersk eng	ENG	228	
Strandbred	STB	459	
Slette	SLE	618	Ikke omfattet af §3
Klit	KLI	668	Kun åbne klitter
Strandeng og marsk	STG, STS, MAR	574	
Overdrev	ORE	86	
Skrænt	SKR	7	
Krat	KRT	83	Ikke omfattet af §3
I alt Naturarealer		7033	

Herudover omfattes alle andre arealer i den udstrækning de huser pleje- eller beskyttelseskrævende foranstaltninger i forbindelse med forekomster af botaniske, zoologiske eller landskabelige værdier.

Overordnede mål

- Bibeholde og konsolidere naturarealerne i forhold til andre arealtyper på enheden samt at øge biodiversiteten i det hele taget med udgangspunkt i stedfæstede forskrifter for beskyttelse og pleje.
- Udføre den nødvendige naturpleje i praksis så skånsomt, effektivt og rationelt som muligt.
- Oparbejde en viden der kan forbedre beslutningsgrundlaget ved valg af konkrete plejemetoder
- Udarbejde konkrete plejeplaner med udgangspunkt i en stedfæstet prioritering af plejebestanden på de enkelte arealer
- Udvikle og vedligeholde værktøjer og administrative rutiner til hjælp for strategiens øvrige formål.

- Samarbejde med kommuner og andre pleje aktører om pleje på tværs af administrative skel, særligt i forbindelse med bekæmpelse af invasive arter og i forbindelse med fredninger og natura2000 områder.

-

Konkrete mål

Enhedens overordnede mål konkretiseres først og fremmest via:

- Etablering af netværk med udvalgte medarbejdere og eksterne samarbejdsparter.
- Udvikle geografisk baseret database (Mapinfo/Access).
- Indsamling af areal data (naturtyper, flora, fauna, landskab, jordbund, fredninger, forpagtninger).
- Plejebehovsanalyse.
- Detaljerede, stedfæstede plejeplaner.
- Indarbejde plejeplaner i budget for 2006 og fremover.
- Reducering af afvanding, ved afbrydning af grøfter og lignende foretages løbende på arealer, hvor der ikke er egentlige skovdyrkningsinteresser.

I perioden 2006 – 2021 forsøges det at leve op til SNS's generelle Naturplejestrategi f.s.v. angår arealforskydning af de forskellige naturtyper, men prioriteringen og indsatsen vil ligge på eksisterende arealer som defineret i Proteus pr. 2007.

Arealet af heder, ferske enge og strandenge, moser, søer og overdrev konsolideres og øges hvis muligt. Klitarealet nedbringes til reelt kun at omfatte hvid klit. Andre klittyper omdøbes til hede, overdrev eller slette. Dette afspejles i enhedens kortrevision.

Gødskning samt anvendelse af pesticider finder ikke sted på arealer omfattet af naturplejestrategien. Heller ikke til bekæmpelse af invasive arter,

Kæmpe bjørneklo, rynket rose og andre invasive arter bekæmpes mekanisk, manuelt eller ved afgræsning.

Anvendelsen af gødning søges desuden nedbragt på alle andre af enhedens arealer hvis de ikke er defineret som landbrugsarealer f.eks. til økologisk produktion af foder til dyreholdet på Læsø. Hvor gødning benyttes skal denne være økologisk (f.eks. husdyrgødning fra eget dyrehold eller binodan)

Brug af tunge entreprenørmaskiner begrænses i videst muligt omfang på arealer omfattet af naturplejestrategien. Enheden anskaffer i den forbindelse bedre tilpasset naturpleje grej til udførelse af opgaver der ikke kan løses manuelt.

Dyreholdet konsolideres og sikres til fortsat naturpleje. Det bør overvejes om en udvidelse er hensigtsmæssig efter omlægningen af de offentlige landbrugsstøtte ordninger i 2005.

Der udarbejdes rutiner som skal sikre en effektiv beskyttelse af statsarealernes naturværdier. Dette gøres konkret ved at udarbejde "Pas på-kort" tilgængelige for alle enhedens medarbejdere.

Særligt følsomme naturområder eller enkeltarter underlægges en intern overvågning, som bør fremgå af de konkrete plejeplaner. Overvågning koordineres desuden med Miljøcenter Aalborg (NOVANA, DAVANO, undersøgelsesovervågning), ATLAS projekter mm.

Tilgrænsende funktionsområder

Enkelte funktionsområder er stærkt overlappende med naturplejen. Det drejer sig specielt om:

- Jagt og vildtpleje
- Friluftsliv
- Naturnær skovdrift

Det tilstræbes at de funktions ansvarlige for disse områder holder en tæt dialog i forbindelse med de tiltag der træffes beslutning om at foretage indenfor naturplejen.

2.9 Natura2000 områder

Natura 2000 områderne omfatter arealer udpeget efter bestemmelserne i EF-Habitatdirektivet og EF-Fuglebeskyttelsesdirektivet. Flere af fuglebeskyttelsesområderne er desuden Ramsarområder.

SNS Vendsyssel har flere arealer der er beskyttet efter Natura2000 ordningen. Dette betyder at enheden har en særlig forpligtelse til at beskytte og pleje disse i henhold til fastsatte internationale krav. EF habitatområderne er gennemgået i 2006 – 2007 med henblik på at kunne lave specifikke Natura2000 planer inden udgangen af 2009. De forskellige habitattyper er registreret og indtegnet dels af det tidligere amt på de åbne arealer dels af Skov- og Naturstyresens Natura2000 hold på de skovbevoksede (fredskovspligige) arealer.

I denne driftsplan er der udarbejdet pleje- og forvaltningsplaner for alle enhedens åbne naturarealer (findes i bilag 2). Når rammerne for den fremtidige forvaltning af Natura2000 områderne ligger fast, vil planerne for enhedens arealer blive revideret og tilpasset, så de opfylder gældende krav. Der vil desuden blive udarbejdet forslag til detaljerede plejeplaner på Natura2000 arealer på Læsø.

EF Habitatområder:

Skovnavn	Habitatnavn	Habnr	Areal
Areal ved Hulsig	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	2	1,4
Areal ved Lønstrup	Rubjerg Knude og Lønstrup Klint	7	0,9
Borfeld	Havet omkring Nordre Rønner	176	0,3
Bunken Plantage	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	2	593,3
Danzigmand og Bløden			
Hale	Strandenge på Læsø og havet syd herfor	9	101,6
Gjøl Bjerg	Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal	15	1,0
Grishøjgårds Krat	Store Vildmose	12	163,7
Hirsholmene	Hirsholmene, havet vest herfor og Ellinge Å's udløb	4	47,5
Kærsgård Strand	Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å	6	44,2
Lunken	Nymølle Bæk og Nejsum Hede	217	0,2
Læsø Plantage	Holtemmen, Højsande og Nordmarken	10	613,7
Mårup Kirke	Rubjerg Knude og Lønstrup Klint	7	0,3
Nordmarken	Holtemmen, Højsande og Nordmarken	10	55,7
Rubjerg Knude Fyr	Rubjerg Knude og Lønstrup Klint	7	2,6
Rubjerg Plantage	Rubjerg Knude og Lønstrup Klint	7	11,9
Rønnerne	Strandenge på Læsø og havet syd herfor	9	688,1
Råbjerg Mose	Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose	3	13,6
Råbjerg Plantage Nj	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	2	306,3

Skagen Plantage	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	2	420,5
Skiverbakken	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	2	64,3
Solsbæk Strand	Solsbæk	11	30,1
Tornby Plantage	Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å	6	106,1
Tranum Plantage	Ejstrup klit og Egvands Bakker	193	1287,2
Tversted Klit	Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb	5	35,4
Uggerby Plantage	Uggerby Klitplantage og Uggerby Å's udløb	5	482,8
Vesterø Sønderland	Strandenge på Læsø og havet syd herfor	9	342,4
Videslet Engen	Jerup Hede, Råbjerg og Tolshave Mose	3	12,8
Ialt			5427,8

EF Fuglebeskyttelsesområder:

Skovnavn	EU Fugleb.område navn	EU Fugleb. område nr.	Areal
Areal ved Hulsig	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	DK00FX005	1,4
Borfeld	Nordre Rønner	DK00FX009	0,3
Bunken Plantage	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	DK00FX005	593,3
Danzigmand og Bløden	Læsø, sydlige del	DK00FX345	101,6
Hale	Ulvedybet og Nibe		
Gjøl Bjerg	Bredning	DK00FX001	3,4
Hirsholmene	Hirsholmene	DK00FX011	47,5
Rønnerne	Læsø, sydlige del	DK00FX345	688,1
Råbjerg Mose	Råbjerg og Tolshave Mose	DK00FX006	13,6
Råbjerg Plantage Nj	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	DK00FX005	306,3
Skagen Plantage	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	DK00FX005	420,5
Skiverbakken	Råbjerg Mile og Hulsig Hede	DK00FX005	64,3
Vesterø Sønderland	Læsø, sydlige del	DK00FX345	342,4
			2582,6

Ramsar områder:

Skovnavn	Ramsar navn	Ramsar nr.	Areal
Borfeld	Nordre Rønner	EF9	0,3
Danzigmand og Bløden Hale	Læsø	EF10	101,6
	Ulvedybet og Nibe		
Gjøl Bjerg	Bredning	EF1	3,4
Hirsholmene	Hirsholmener	EF11	47,5
Rønnerne	Læsø	EF10	688,1
Vesterø Sønderland	Læsø	EF10	342,2
			1183,1

2.10 Nøglebiotoper

Forvaltningen af nøglebiotoperne hos SNS Vendsyssel er overordnet fastlagt i naturplejeplanerne for de enkelte områder. For de nøglebiotoper og -elementer, der ikke er omfattet af konkrete plejeplaner, især de skovbevoksede nøglebiotoper, gælder dels de generelle reguleringer gennem Skovloven og Naturbeskyttelsesloven (og til dels Museumsloven) dels Skov- og Naturstyrelsens generelle retningslinjer. Af de generelle retningslinjer er især Handlingsplan for naturnær skovdrift i statsskovene (2005) og De økologiske Retningslinjer (1982) relevante. De økologiske retningslinjer er under revision (primo 2007), og vil i en opdateret udgave omfatte alle nøglebiotoper. Endelig henvises til enhedens naturplejestrategi, der grundlæggende udtrykker enhedens ambitioner m.h.t. naturværdierne.

I løbet af planperioden vil alle naturarealer samt nøglebiotoper og -elementer blive genstand for en mere detaljeret plejeplanlægning. I forbindelse med dette arbejde vil enhedens Pas-på kort løbende blive udbygget med relevante registreringer. Dette værktøj er indtil videre udarbejdet i MapInfo og bygger på en tabel (Biologi.tab) hvor alle relevante biologiske elementer registreres både kvalitativt og geografisk.

2.11 Friluftslivet

Ved at fastholde og udvikle skov-og naturområderne i Vendsyssel som et velfærdsgode vil vi give fastboende og turister gode muligheder for friluftsliv og naturoplevelser i disse områder.

Fra punktindsats til helhedsorienterede løsninger i nordjysk friluftsliv

Der skal sættes på helhedsorienterede løsninger, hvor friluftsliv ses i et bredere perspektiv sammen med sundhed, kulturarv, natur og velfærd og i sammenhænge med skov-og naturområdernes omgivelser.

Det er et mål at få flere nordjyder til at deltage aktivt i friluftslivet. Der skal derfor være adgang til gode friluftsmuligheder i hverdagen. Ved siden af hverdagens friluftsliv er der brug for oplevelser af "vild" natur og natur, hvor man kan være aktiv og søge udfordringer. Skov-og Naturstyrelsen vil derfor arbejde på at skabe større friluftsområder i Nordjylland, der kædes sammen af stier og grønne korridorer.

Sundhed

Skov- og Naturstyrelsen har erfaret den positive sundhedseffekt, der er ved aktiv brug af naturen - ikke kun i form af den fysiske aktivitet, vi får, når vi bevæger os ude i naturen, men også i form af den mentale afstresning, vi får, som en ekstra gevinst, samtidig med at vi bevæger os i naturen.

Vi vil derfor motivere fastboende og turister til øget anvendelse af vore skov-og naturarealer til motionsformål og afstresning.

Vi vil arbejde for at medvirke i det sundhedsfremmende arbejde gennem samordning af statslig, kommunal, regional samt frivillige organisationers indsats.

Turismen

Skov- og Naturstyrelsen samarbejder med myndigheder og organisationer i forbindelse med udviklingen af en "grøn turisme" profil. Samarbejdet tager bl.a. udgangspunkt i Den Regionale Udviklingsplan.

Et vækstområde for nordjysk turisme – og dermed for hele regionen – er at koble de nordjyske natur- og kulturværdier tættere sammen med turisme- og oplevelsesøkonomi. Dette vil samtidig

understøtte regionens bosætningsværdi og skabe nye jobs. Derfor vil vi deltage i partnerskaber og samarbejder, der bygger bro mellem turisme og oplevelsesøkonomi.

Vildmarken

Vi vil arbejde for at etablere "vildmarksområder", hvor man kan opleve områder, hvor man i høj grad skal "klare sig selv" og har muligheder for at fornemme at der er langt til civilisationens faciliteter. Det kan derfor i særlige områder blive nødvendigt at bryde den meget træproduktionsorganiserede struktur op og genskabe områdernes naturlige hydrologi.

Der kan også blive behov for at ændre på nogle områders infrastruktur i takt med etablering af mere vild natur, hvorfor der nogle steder vil blive lettere at komme rundt til fods og til hest end på cykel og i bil. På særligt udvalgte steder vil det blive gjort muligt for kørestolsbrugere at komme helt tæt på "vildmarken". Forholdene for dyrelivet forvaltes derfor med henblik på at kunne indgå i sådanne vildmarksprægede" oplevelser.

Natursport

Vi vil også arbejde for at etablere naturområder, hvor der lægges vægt på særlige sundhedsfremmende faciliteter, der gør det tiltrækkende at motionere. Måske skal der etableres omklædningsrum, bruserum og tørrerum i tilknytning til toiletter og parkeringspladser og måske skal disse faciliteter placeres i sammenhæng med offentlige transportmuligheder.

I natursportsområdene etableres en række sundhedsstier, der også omfatter en række aktivitetstilbud rundt omkring på stierne, som folkesundhedspladser, hvor folk selv skal være aktive på de forskellige opstillede redskaber. Disse kan bidrage til, at der hele året rundt er et tilbud om at komme ud og bruge naturen aktivt.

Områderne kobles sammen med og indgår i en de større sammenhængende stinet for gående, cyklende og ridende.

Eventyrnaturen

Vi vil også arbejde for, at der er områder, hvor man kan opleve eventyr i naturen, hvor man selv kan deltage i og være med til at udvikle historier, som gør en klogere på sig selv og sine omgivelser. Hvor man på tværs af aldre kan skabe steder og rum i naturen for leg og læring. Det kan også være steder for naturteater, dans og musik.

Sådanne områder kan måske også indgå som støttepunkter for andre naturbrugere.

Den dyrkede natur

Vi vil også arbejde for, at det er en oplevelse at se og gerne deltage i dyrkning af skov. Det må gerne for publikum og medarbejdere være et fælles mål at have dyb indsigt og forståelse for opelskning af skov. På denne måde vil oplevelsesskoven kunne imødekomme tiden krav om oplevelse, samtidig med at vi også vedligeholder skovdyrkerens know how, som er oparbejdet igennem flere generationer af forstfolk. Denne forstlige natur skal modsvare den nordiske idé om skønvirke.

Maskinerne i skoven

De gode rammer for friluftsfolket vil være i fokus i den daglige drift. F.eks. vil det blive tilstræbt at undgå arbejde med de tunge maskiner på og omkring tur stier og tur områder.

Yderligere vil det blive tilstræbt fremover at lave en blokvis behandling af skovene. På den måde lader man større dele af skoven få fred i f.eks. en 6 års periode, før man kommer igen for at lave pleje - eller hugstindgreb.

Hundeskove

Vi vil arbejde for, at der inden for den næste planperiode udpeges et område i alle større skove hvor man må lufte sin hund uden brug af snor.

Ridning

Vi vil arbejde for, at regulere og eksponere ridesti tilbudene, så flere folk bliver opmærksomme på den mulighed der ligger i at opleve naturen til hest.

Overnatning

Vi vil arbejde for, at der gives adgang til fri teltning i de skovområder, hvor det er muligt. Vi vil også arbejde for at etablere en vifte af forskellige overnatningsfaciliteter.

Besøgscentre

Vi vil arbejde for at etablere gode adgange til skov-og naturområderne. Adgangene vil som minimum bestå af en parkeringsplads med passende information og vejvisning til en eller flere vandreruter.

Ved at etablere sådanne "besøgscentre" kan vi koncentrere større aktiviteter i nærheden af disse områder, og således på den måde gøre det lettere for den stille vandre at opsøge de områder hvor der er mere fred.

De aktivitetsområder som især retter sig mod unge uden bil, vil blive udpeget hvor det er muligt at nå dem med det offentlige transportnet.

Strandene

Vi vil arbejde for at det skal være muligt at opleve strande, som ligger frit hen uden kommercielle eller urbaniserede aktiviteter.

2.11 Jagt- og Vildtforvaltning

Jagt

I planperioden peger udviklingen i retning af ændringer og nytænkning, hvor traditionel udlejning i nogen udstrækning forventes afløst af alternativ jagtudlejning, hvor det er den lokale enhed der administrerer og afvikler jagterne – f.eks. dagjagter og afskydning af sommerbukke. Denne udvikling skal ses i sammenhæng med det stigende aktivitetsniveau og friluftsliv. Sammenlægning af landbrugsejendomme, og dermed færre enheder til jagt, er stærkt stigende, og flere og flere jægere uden jagtterræn efterlyser jagtmuligheder.

Flere af Skov- og Naturstyrelsens lokale skove har efterhånden et stort aktivitetsniveau, og med stigende interesse for friluftsliv og oplevelser, kan der i planperioden blive behov for at konvertere til alternativ jagtudlejning, hvor den lokale enhed helt eller delvis forestår planlægning og afvikling, og hvor der lægges vægt på oplevelse og uddannelse af jægere – især nye jægere.

Målsætning for planperioden

- At leve op til egne og omgivelsernes krav om bæredygtig jagtudøvelse.
- Tilpasse udlejet areal contra egen jagtadministration efter intern og ekstern udvikling.
- Udøve jagt som tilgodeser tilstedeværelse af naturligt forekommende vildtarter.
- Tilstræbe såvel alders- som kønsmæssigt bredt sammensatte bestande i god kondition.
- Medvirke aktivt ved udvikling og gennemførelse af kronvildtforvaltningsplan/er.

Vildtforvaltning

Ved overgang til naturnær skovdrift vil der være fokus på vildtskader på nye kulturer. Det vil især være i planperiodens første tredjedel, hvor mængden af konverterede arealer vil være begrænset set i forhold til samlede areal, og derfor være attraktive for især hjortevildtet. For at begrænse skadevirkninger kan der anvendes to løsninger. Hegning af kulturer og øget afskydning. Ingen af metoderne anses for ønskelige gennemført i fuld konsekvens.

I konverteringsfasens begyndelse kan det dog blive nødvendigt at hegne særligt sårbare kulturer, og evt. i en jagtsæson eller to at foretage øget afskydning i begrænsede områder. Der bør skeles til forsøg i St. Hjøllund Plantage, hvor der afprøves vildtvenlige hjælpearter og afgrøder i forbindelse med etablering af hegningsfri kulturer.

På sigt vil problemet løses, når en væsentlig andel af de vildtmæssigt golde og ensartede arealer med højskov (85 % af bevoksede arealer er nål) er konverteret til mere lysåben og naturnær drift med rigelig mængde af forskellige fødeemner.

I planperioden vil der være målrettet fokus på pleje, genopretning og nyetablering af søer og vandhuller.

Publikum, friluftaktiviteter og oplevelse har i Skov- og Naturstyrelsens overordnede målsætning høj prioritet.

Ved undersøgelser er det flere gange konstateret, at oplevelsen af at se vildt i dets naturlige omgivelser tillægges stor betydning for den alm. skovgæst. Det er ligeledes en velkendt erfaring, at publikums færden på veje og stier ikke har den store forstyrrende effekt på vildtet.

Større arrangementer med mange deltagere, såsom o-løb og militærøvelser etc., kan være meget forstyrrende for vildtet. Såvel som overdreven jagtudøvelse vil være en væsentlig forstyrrelse.

Naturcentre, -skoler, lejrpladser, legepladser og lignende kan ligeledes påvirke vildtets levesteder og tilstedeværelse, - afhængig af placering, brug og aktivitetsniveau. En langsigtet planlægning, hvor balancen mellem benyttelse og beskyttelse vægtes meget nøje, anses at være nødvendig for planperioden.

Naturpleje

Området lider voldsomt under tilgroning med tagrør og vedplanter, og der skal tidligt i planperioden tages initiativ til naturpleje, for at bevare de fugtige åbne strandenge – evt. i form af afgræsning ved et lokalt græsningslaug. For Voerså-Stensnæs er der også oprettet en lokal brugegruppe.

Vildtpleje

Målsætning for planperioden

- Dyrkning af nuværende vildtagre og fortsat slåning af græsarealer bibeholdes som minimum i planperiodens første halvdel.
- Udlægning af supplerende foder til kronvildt i forvaltningsområderne opretholdes.
- Dyrkning af vildtagre og udlægning af supplerende foder forventes udfaset i planperiodens sidste halvdel – forudsat væsentlige arealer er konverteret til naturnær skovdrift.

Trafikdræbt vildt bliver oftere og oftere registreret, og målsætning for planperioden er, - at der gennemføres rydning/opstamning af 3 – 10 m. brede zoner langs alle offentlige veje gennem og langs med skovene, såvel som tilsvarende zoner etableres langs alle større bilveje inde i skovene.

Zonerne kan evt. tilplantes med hjemmehørende buske, der tåler på rod sætning. Oversigtszonen kan også henligge i græs og vilde planter, der slås én gang årligt efter blomstring.

1.12 Forpagtningsaftaler og drift af markarealer

Udfasning af den intensiv landbrugsdrift

I forbindelse med udarbejdelsen af denne driftsplan har SNS Vendsyssel overvejet den fremtidige anvendelse af landbrugsarealerne. Da enheden har en målsætning om at øge naturværdien og sikre en gunstig bevaringsstatus for den flora og fauna, der er knyttet sig til de åbne naturarealer, udfases traditionel landbrugsdrift og åbne arealer skal som hovedregel drives med det sigte at bidrage til en sikring af naturværdierne, og samtidig skabe yderligere mulighed for naturoplevelser.

Natura2000

Følgende markarealer er beliggende i et Natura2000 område:

Uggerby Klitplantage – afd. 709a og 776c – i alt 6,1 ha.

Tranum Klitplantage – afd. 1103b, 1105b og 1234d – i alt 82,2 ha.

Såfremt driften af de pågældende arealer ikke er med til at sikre eller på anden vis understøtter de arter og naturtyper områderne er udpeget for, vil der i planperioden ske ændringer i arealernes anvendelse.

2.13 Planer for fremtidige erhvervelser og afhændelser

Geografisk er SNS Vendsyssel inddelt i 54 områder – såkaldte ”skove”. Som oftest er der tale om større områder, hvor enheden har løbende aktiviteter vedrørende drift, pleje eller publikumsfaciliteter.

Blandt skovene er der dog også mindre eller lidt større områder, som enheden ikke i samme grad løbende har opgaver på, og som ligger langt fra kerneområderne. Efter 1. januar 2007 vil de nye kommuner være ansvarlige for den offentlige naturpleje på privatejede arealer, og Skov- og Naturstyrelsen vil dermed omkring naturforvaltningen få nogle mere lokale samarbejdspartnere, der må forventes i højere grad at kunne løfte naturforvaltnings-opgaverne. Set i det lys bør det overvejes og drøftes med kommunerne, om sådanne arealer mere hensigtsmæssigt for det offentlige bør sælges/overføres til kommunerne. I enkelte tilfælde kan det også blive aktuelt at sælge til private.

Det drejer sig om følgende områder:

Ny Frederikshavn kommune:

- Areal ved Det Hvide Fyr.
- P-plads ved Åsted Å-dal.
- Areal ved Sulbæk.

Ny Hjørring kommune:

- Areal ved Lien, Skallerup.
- P-plads ved Skallerup indlandsklit.

- P-plads ved Kodal.
- Afd. 875 ved Hjørring-Astrup skovrejsningsområde – (øst for motorvejen).
- Areal i Måstrup Mose såfremt den nuværende anvendelse i forbindelse med VHM's museumsdrift måtte opføre uden at blive afløst af anden anvendelse.

Jammerbugt kommune:

Ny Aalborg kommune:

- Areal ved Gjøøl Bjerg.

Brønderslev-Dronninglund kommune:

- Rasteplads nord for Lunken – afd. 981.
- Rasteplads og krat sydøst for Slettingen – afd. 986.
- Rasteplads øst for Slettingen – afd. 988.

I den forløbne planperiode har SNS Vendsyssel udført skovrejsning i 2 områder – et område ved Hjørring-Astrup og et område ved Kajholm. Begge skovrejsningsområder har været gået i stå nogle år for så vidt angår arealerhvervelser. Hjørring-Astrup området øst for Hirtshalsmotorvejen er helt opgivet, mens de andre områder kan overvejes genoptaget, såfremt der skulle vise sig nogle muligheder.

For øjeblikket arbejder enheden med muligheden for et naturforvaltningsprojekt, der gennem arealerhvervelser i Råbjerg Mose skal bidrage til en god pleje af mosen i overensstemmelse med fredning og plejeplan og herunder bidrage til fastholdelse og udvikling af en passende og stærk kronvildtbestand. Forslaget støttes af den lokale jagtforening og enhedens jægerforum.

Flere af enhedens kerneområder, bl.a. Trantum Plantage og Læsø Klitplantage, er præget af en uhensigtsmæssig arrondering med små private enklaver langt inde i de statslige arealer. Sådanne enklaver vil blive søgt erhvervet i muligt omfang.